

Dosarul nr. 2r-122/24
2-22114288-01-2r-12032024

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Jud: Al. Mardari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: I. Secrieru, M. Anton, V. Cotorobai)

D E C I Z I E

24 aprilie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocata Natalia Covaliov,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Liliei Aronovici cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva încheierii din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de repunere în termen de declarare a apelului depus de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocata Natalia Covaliov, și s-a restituit cererea de apel depusă de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocata Natalia Covaliov împotriva hotărârii din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motiv că a fost depusă în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat repunerea în termen,

c o n s t a t ă:

La 03 august 2023, ÎM „Incaso” SRL s-a adresat cu cererea de chemare în judecată împotriva Liliei Aronovici cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de ÎM „Incaso” SRL, s-a respins ca neîntemeiată.

La 17 august 2023, prin intermediul poștei terestre, ÎM „Incaso” SRL, reprezentată de avocata Natalia Covaliov, a declarat apel împotriva hotărârii din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. Concomitent solicitând repunerea în termen a apelului.

Prin încheierea din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de repunere în termen a apelului declarat de ÎM „Incaso” SRL, împotriva hotărârii din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. S-a restituit apelul declarat de ÎM „Incaso” SRL, împotriva hotărârii din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎM „Incaso” SRL împotriva Liliei Aronovici cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.53/56).

La 19 februarie 2024, prin intermediul poștei terestre (f.d.61), ÎM „Incaso” SRL, reprezentată de avocata Natalia Covaliov a declarat recurs împotriva încheierii din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, anularea încheieri contestate, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel (f.d.59/60).

În motivarea recursului, a reiterat că nu este de acord cu concluzia instanței de apel și o consideră incorectă și superficială, deoarece a ignorat totalitatea de argumente aduse în favoarea repunerii în termen. Or, potrivit art. 116 alin. (1) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță.

Subsecvent, a menționat că, dispozitivul hotărârii din 29 iunie 2023, de către Judecătoria Chișinău, sediul Centru, nu a fost expediat după data pronunțării nici în adresa reclamantului și nici în adresa avocatului, deși, instanța era obligată să se conformeze rigorilor prevăzute de art. 236 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

A mai susținut că, recurenta/apelanta a făcut cunoștință cu dispozitivul hotărârii, abia la data de 03 august 2023, motiv din care a fost în imposibilitatea de a depune apelul timp de 30 zile, iar, prin cererea de apel depusă la 17 august 2023, a solicitat repunerea în termen prin prisma art. 13 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, dreptul la un recurs efectiv.

La 12 martie 2024, Curtea Supremă de Justiție, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, a expediat prin intermediul poștei terestre, cât și prin intermediul poștei electronice, în adresa intimetei Lilia Aronovici, copia recursului declarat de ÎM „Incaso” SRL, reprezentată de avocata Natalia Covaliov, pentru cunoștință (f.d.64).

Până la examinarea recursului, intimata Lilia Aronovici nu și-a valorificat drepturile sale procedurale și nu a depus referință la recursul declarat de ÎM „Incaso” SRL, reprezentată de avocata Natalia Covaliov, împotriva încheierii din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Potrivit extrasului din poșta electronică de expediere a actului judecătoresc din 13 februarie 2024, ora 15:57, Curtea de Apel Chișinău a remis la adresa electronică a avocatei Natalia Covaliov, care acționează în interesele ÎM „Incaso” SRL, e-mail: legal@incaso.md, copia încheierii din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d.57).

Prin urmare, recursul declarat la 19 februarie 2024, prin intermediul poștei terestre (f.d.61), de către ÎM „Incaso” SRL, reprezentată de avocata Natalia Covaliov, împotriva încheierii 09 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

În conformitate cu art. 424 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi

admis cu casarea integrală a încheierii instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare la etapa depunerii cererii de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Conform art. 428 alin. (1) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de recurs emisă după examinarea recursului împotriva încheierii rămâne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se plasează pe pagina web a instanței la data emiterii.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Art. 113 din Codul de procedură civilă prevede că dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Completul de judecată învederează că, art. 362 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, statuează că, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3), (4) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Din suportul probator prezentat la materialele dosarului rezultă că instanța de fond a examinat cauza civilă după procedura cererilor cu valoare redusă, reglementată potrivit capitolului XXI¹ din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederile art. 276³ din Codul de procedură civilă, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă, fără citarea participanților la proces. Judecătorul decide dacă este necesară citarea participanților la proces sau dacă admite solicitarea uneia dintre părți de a examina cererea în ședință publică.

În această cauză civilă, judecătorul nu a considerat necesară citarea participanților.

În termen de 30 de zile de la comunicarea cererii de chemare în judecată și a înscrisurilor anexate, inclusiv în cazul comunicării prin intermediul Programului

integrat de gestionare a dosarelor, pârâtul prezintă instanței judecătorești și reclamantului o referință, precum și copii de pe înscrisurile necesare.

Materialele cauzei atestă că, prin încheierea din 09 august 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost acceptată spre examinare cererea de chemare în judecată nominalizată în procedura cererilor cu valoare redusă și s-a comunicat participanților că soluționarea prezentei cereri de chemare în judecată va avea loc, unipersonal, în lipsa părților (f. d. 25), nefiind fixată data examinării cauzei.

Conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.2-22114288-12-2-04082022-1, rezultă că, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, la 10 august 2022 a remis, prin intermediul oficiului poștal, în adresa avocatei Natalia Covaliov, care acționează în interesele ÎM „Incaso” SRL, copia încheierii din 09 august 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.26), și recepționată la data de 17 august 2022, de către avocata Natalia Covaliov, care acționează în interesele ÎM „Incaso” SRL, fapt confirmat prin avizul de recepție nr.DS8007317943AS, anexat la actele cauzei (f.d.27).

Ulterior, la 29 iunie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a emis dispozitivul hotărârii, prin care cererea de chemare în judecată depusă de ÎM „Incaso” SRL, s-a respins ca neîntemeiată.

La 17 august 2023, prin intermediul poștei terestre (f.d.47), ÎM „Incaso” SRL, reprezentată de avocata Natalia Covaliov, a declarat apel nemotivat, împotriva hotărârii din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând repunerea în termenul de declarare a apelului, admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii, cu pronunțarea unei noi decizii sub formă de hotărâre, prin care acțiunea să fie admisă integral (f.d.45/46).

Prin încheierea din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de repunere în termen a apelului declarat de ÎM „Incaso” SRL, împotriva hotărârii din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. S-a restituit apelul declarat de ÎM „Incaso” SRL, împotriva hotărârii din 29 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎM „Incaso” SRL împotriva Liliei Aronovici cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.53/56).

La adoptarea acestei soluții, instanța de apel și-a motivat concluziile pe dispozițiile art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, care statuează că, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Cu referire la cele menționate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră pripită soluție Curții de Apel Chișinău de a respinge cererea cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului și de a restitui cererea de apel, ca fiind depusă în afara termenului legal și nu s-au stabilit temeiuri de repunere în termen, făcând trimitere la faptul că termenul de contestare a hotărârii primei instanțe a expirat, apelantul nevalorificându-și drepturile, or, după cum a fost constatat supra, apelantul i-au fost încălcate drepturile procedurale de către prima instanță prin omisiunea de a-i expedia copia dispozitivului hotărârii, în decurs de 5 zile, prin omisiunea de a informa părțile despre data examinării cauzei.

Mai mult, Completul de judecată verificând Portalul Național al Instanțelor Judecătorești la compartimentul „hotărârile instanței”, a stabilit că dispozitivul hotărârii primei instanței a fost pronunțat la 29 iunie 2023, fiind publicat la 14 iulie 2023.

Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, copia dispozitivului hotărârii primei instanțe a fost expediată, prin intermediul poștei terestre, scrisoare simplă, fără aviz, în adresa avocatei Natalia Covaliov, care acționează în interesele ÎM „Incaso” SRL, la 29 iunie 2023 (f.d. 44), însă, din actele și lucrările dosarului nu se atestă confirmarea recepționării acesteia de către avocata Natalia Covaliov, care acționează în interesele ÎM „Incaso” SRL.

Dreptul la o cale de atac trebuie să se exercite din momentul în care părțile interesate pot cunoaște efectiv despre hotărârea judecătorească pronunțată. În caz contrar, curțile și tribunalele ar putea, prin întârzierea notificării hotărârii lor, să scurteze substanțial termenele căilor de atac sau chiar să facă imposibilă introducerea unei căi de atac. Notificarea, ca act de comunicare între organul jurisdicțional și părți, servește la aducerea la cunoștință a hotărârii instanței, precum și a temeiurilor care o motivează, pentru a permite părților, dacă este cazul, să formuleze o cale de atac (cauza Miragall Escolano și alții împotriva Spaniei, pct. 37).

Faptul că, ÎM „Incaso” SRL cunoștea despre aflarea pe rol a cauzei nu presupune în mod automat că acesta cunoștea despre data emiterii hotărârii, or, nu este de obligația sa de a verifica permanent portalul instanțelor, dar al instanței de a informa participanți al proces despre data ședinței și emiterii hotărârii conform art. 236 alin. (4) din Codul de procedură civilă, iar omisiunea instanței nu poate fi imputată apelantei/recurenteii.

În circumstanțele constatate și ținând cont de prevederile normelor citate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, instanța de apel urma să examineze cererea apelantului cu privire la repunerea în termenul de contestare a hotărârii prin prisma respectării drepturilor acestuia de către prima instanță, verificând în ce măsură i-au fost lezate acesteia drepturile procedurale prevăzute de art. 56 din Codul de procedură civilă, dacă a fost sau nu lipsit de posibilitatea de a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime, și dacă omisiunea primei instanțe de a-i expedia copia dispozitivului hotărârii, în termenul prevăzut de lege, este de natură să influențeze soluția instanței de apel în privința repunerii în termen.

Totuși, punând în balanță obligația instanței de a comunica actele judecătorești participanților la proces și omisiunea participantului de a se interesa de soarta dosarului, reținând obligația pozitivă a instanței judecătorești de a garanta buna administrare a justiției, apelantului, în condițiile speței respective, nu i se poate imputa abuzul de drepturile sale procedurale sau nerespectării obligațiilor procedurale, având în vedere că prima instanță nu i-a adus la cunoștință actele judecătorești.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hot. Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25 februarie 1982).

În cazul Airey vs. Irlanda Curtea a arătat că dreptul fiecărei persoane de a avea acces la justiție se completează cu obligația statului de a facilita accesul. Statul este ținut să asigure oricărei persoane toate facilitățile rezonabile de drept și de fapt pentru a accede la instanță. Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică. Imposibilitatea concretă de sesizare a 4 unei instanțe

de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție.

Este de menționat că, potrivit jurisprudenței CEDO, părților pe dosar le revine obligația de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție, însă, totodată, instanța de judecată trebuie să mențină echilibrul între puterea pe care o deține partea și cea cu care este investită instanța prin lege, în scopul de a exclude orice aparență, iar aplicarea dispozițiilor legale să fie în așa fel, încât să evite aplicarea sancțiunilor procedurale, acolo unde este posibil.

Pornind de la respectarea dreptului la un proces echitabil, care include și dreptul de acces la justiție, garantat de art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale, art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 din Codul de procedură civilă, precum și dreptul la un remediu efectiv conform art. 13 CEDO, circumstanțele relatate generează casarea încheierii contestate. În caz contrar, partea apelantă ar fi lipsită de posibilitatea de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, garantate atât de legislația națională, cât și de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Din considerentele menționate, în scopul respectării dreptului recurentului la un proces echitabil, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite recursul declarat de ÎM „Incaso” SRL, reprezentată de avocata Natalia Covaliov, a casa încheierea din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, și a remite cauza în instanța de apel, la etapa examinării problemei soluționate prin încheierea casată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu articolele 427 lit. b), 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocata Natalia Covaliov.

Se casează încheierea din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Întreprinderea Mixtă „Incaso” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Liliei Aronovici cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău, pentru rejudecarea problemei soluționate prin încheierea casată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi